

Advies archeologische monumentenzorg

Aan	Inge Jacobs
Van	Annemarie Luksen-IJtsma
contact	Tel: 0343 565 706 Email: annemarie.luksen@heuvelrug.nl
Datum	20-02-2012
Afschriften aan	-
Betreft	Archeologische quickscan Middelweg 42 Leersum

Inleiding

Een ontwikkelaar heeft zich gemeld met het initiatief om het perceel van drukkerij Wista te ontwikkelen, Middelweg 42 in Leersum. Op de naastgelegen percelen zijn verschillende behoudenswaardige archeologische vindplaatsen opgegraven. Concrete vraag: Kun jij een eerste inventarisatie geven van de archeologische waarden van dit perceel?

Beleid en regels

Het plangebied (Middelweg 42 Leersum) bevindt zich op de gemeentelijke archeologische beleidskaart (vastgesteld juni 2010) in een gebied van middelhoge archeologische verwachtingswaarde. Conform artikel 17a van de Wijzigingsverordening Monumentenverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug 2011 is het verboden de bodem dieper dan 30 cm te verstoren op een archeologische vindplaats of een archeologisch verwachtingsgebied. Voor gebieden van een middelhoge archeologische waarde zijn ontwikkelingen waarbij de ingrepen in de bodem kleiner zijn dan 1000 m² vrijgesteld van dit verbod.

Het plangebied/perceel beslaat 3008 m², en overschrijft daarmee de vrijstellingsgrens. Dit betekent dat als voorwaarde voor ontwikkeling uitvoering van archeologisch onderzoek geldt.

Archeologische quick scan

Kenmerkend voor archeologisch erfgoed is dat het zich doorgaans onder het maaiveld bevindt, onttrokken aan het zicht. Dit geeft archeologie een mysterieus en interessant karakter, maar is niet handig in het kader van risicobeheersing bij ontwikkeling.

In de omgeving is archeologisch onderzoek uitgevoerd. Ten westen van het plangebied zijn de sporen van minimaal drie boerenerven uit de ijzertijd (800 – 12 voor Chr.) aangetroffen. Het lijkt erop dat deze locaties ook in de Romeinse tijd en vroege middeleeuwen in gebruik geweest voor agrarische activiteiten. De sporen uit de periode 800 voor Chr-900 na Chr. bevinden zich ongeveer vanaf 50 cm onder maaiveld, maar dit kan lokaal verschillen.

Ook zijn er aanwijzingen gevonden voor mogelijke oudere 'bewoning' van het terrein, denk met name aan de Bronstijd (200-800 voor Chr.), maar ook uit de periode 2450-2000 voor Chr. zijn vondsten gedaan in de directe omgeving. De aard van de vondsten (vuurstenen klokbekermes en diepe greppel van minimaal 30 m) lijkt echter niet te wijzen op de aanwezigheid van een woonstede uit deze perioden, maar op meer religieuze of

spirituele praktijken, denk bijvoorbeeld aan begrafenisrituelen (grafheuvels en viereckschanze) Ook deze sporen kunnen vanaf 50 cm onder maaiveld aangetroffen worden.

Tijdens de opgraving is ter hoogte van Middelweg 52 op een diepte van circa 1,20m onder maaiveld een zeer bijzondere bodemlaag aangetroffen. Het is een zogenaamde vegetatielaag waarin bodemvorming heeft plaatsgevonden die waarschijnlijk aan de oppervlakte heeft gelegen in de periode tussen circa 13.900 en 12.850 jaar geleden. In deze periode was het klimaat hier gunstig en werd deze regio 'bevolkt' door rendierjagers. Dit maaiveld uit de oude steentijd (paleolithicum) is vervolgens afgedekt door een dikke laag dekzand. Dit betekent dat alle sporen die de rendierjagers hier eventueel hebben achtergelaten nog intact aanwezig zijn. Dergelijke 'begraven landschappen' zijn archeologisch gezien zeer waardevol. De laag bevindt zich vanaf 1 m onder maaiveld, maar dit kan lokaal verschillen. Het is niet bekend hoever dit begraven landschap zich uitstrekt.

Ook ten oosten van het plangebied is archeologisch onderzoek uitgevoerd, ter hoogte van de Vaarsloot waarbij de bodem grotendeels verstoord bleek.

Samenvattend

Op basis van de archeologische onderzoeken in de directe omgeving is het waarschijnlijk dat: Tussen 50 cm en 100 cm onder maaiveld sporen aanwezig zijn van bewoning en agrarische activiteit uit de periode 800 voor Chr-900 na Chr.

Tussen 50 cm en 100 cm onder maaiveld sporen aanwezig zijn van activiteiten mogelijk van religieuze en spirituele aard (begravingen) uit de periode 2450-800 voor Chr.

Vanaf 100 cm onder maaiveld sporen aanwezig zijn (begraven landschap) uit het paleolithicum (oude steentijd) en dan met name het Allerod-interstadiaal, 13.900 tot 12850 jaar geleden.

Consequenties voor de ontwikkelingen

Om bovenstaande verwachting aan te vullen en te toetsen is minimaal een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van verkennende boringen nodig. Het is waarschijnlijk dat als de ingrepen in de bodem in de geplande ontwikkeling dieper gaan dan 50 cm onder maaiveld vervolgonderzoek noodzakelijk zal zijn.

Uiteraard ben ik bereid bovenstaande zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie nader toe te lichten. Ik ben zowel telefonisch als via email bereikbaar.

Hartelijke groet,

Annemarie Luksen-IJtsma

T (0343) 565 706

E annemarie.luksen@heuvelrug.nl

I www.gemeenteutrechtseheuvelrug.nl

Bereikbaar: dinsdag, woensdag en donderdag